WASHINGTON D. C.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 152. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 5-го липня 1941. No. 152. Jersey City, N. J., Saturday, July 5, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОЛК. НАКС ЗАПЕРЕЧУЄ, НАЧЕБТО АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА БИЛАСЯ З НІМЦЯМИ

ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки полк. Накс категорично заперечив, начеб то американські кораблі мали збройні сутички з німецькою фльотою підчас виконування стежі на Атлянтійському океані. Від кількох днів кружляють у Вашингтоні чутки, що на Атлянтику прийшло було до збройних зударів між американською й німецькою фльотою. Запитуваний кілька разів полк. Накс не давав вичерпуючої відповіді репортерам, що зроджувало дальший сумнів та підозріння, що дійсно була битва між двома фльотами. Щойно остання рішуча заява секретаря маринарки розвіяла всякі здогади та неправдиві поголоски.

КНУДСЕН ВЗИВАЄ „ПРАЦЮВАТИ В ПОТІ ЧОЛА"

ВАШИНГТОН. — Вилйем С. Кнудсен, начальний директор ОПМ, в привіті з нагоди Свята Незалежности, візвав кожнього американця до праці в користь розбудови національної оборони краю. Він підчеркнув, що успішна інвазія німців на Росію представляє велику небезпеку для Америки. Бо здобуваючи Росію, говорив він, німці заберуть величезні запаси нафти, поживи та всяких інших матеріялів, що вможливить дальшу німецьку експанзію в напрямі здобування нових територій. Америка мусить бути приготована, тому „кожний американець в поті чола мусить зробити все, що може для національної оборони".

АМЕРИКАНСЬКА МОБІЛІЗАЦІЯ МИРА ЗА ІНТЕРВЕНЦІЄЮ

НЮ ЙОРК (Н. Й.). — Американська Мабілізація Мира, знана зо свого про-комуністичного й пацифістичного наставлення, змінила нагло політику й домагається тепер, щоб Америка активно заанґажувалася в обороні Анґлії та Советського Союзу. Ще в лютім ц. р. згадана організація пікетувала Білий Дім на знак протесту проти заграничної політики Президента Рузвелта й помочі заграничним демократіям. Та коли Гітлер заатакував Советський Союз, провід згаданої організації основно змінив свою політику й тепер домагається, щоб Америка чинно виступила проти Гітлера.

ЛЕТУНСЬКА ФАБРИКА В КАЛІФОРНІЇ — НАЗАД В РУКАХ ВЛАСНИКІВ

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — Президент Рузвелт передав назад контролю Північно-Американської Авіяційної Компанії в Інґлевуд, Кал., до рук її власників. Перед кількома тижнями федеральний уряд був перебрав згадану фабрику під свою контролю, щоб запобігти штрайкам, що безнастанно там вибухали. Опозиційні критики політики Президента Рузвелта добачували в тому акті початок диктатури й тоталітаризму. Та тепер коли штрайки скінчилися й продукція йде нормальним ходом, Президент назад повернув контролю фабрик до рук її власників.

ПЯТЬ-БІЛІОНОВИЙ ДЕФІЦИТ

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу Злучених Держав Америки проголосив, що фіскальний рік, що скінчився 30. червня 1941, мав $12,710,000,000 видатків з федерального буджету. За минулий рік ці видатки були на $3,712,000,000 менші. Загальні податки, що цього року були найвищі, принесли $7,607,000,000, отже дефіцит у федеральнім буджеті виносить кругло пять біліонів долярів.

ЗЛАГІДНЕННЯ УМОВИН ПРИНИМАННЯ ПІЛЬОТІВ

ВАШИНГТОН. — Ген. Г. Г. Арнолд, шеф Воздушного Корпусу Армії, видав відповідну інструкцію, якою злагіднює умовини приймання військових летунів. Перед тим від кандидата вимагалося, щоб він мав десятьлітню практику та 2,000 годин самітного літання. Тепер ці умовини значно улекшено, тому багато летунів, що мають добрі рекорди, зможуть дістатися до Воздушного Корпусу Авіяції.

НІМЕЦЬКІ „СИНІ ОЧІ" — ЦЕ ЗГУБА ГІТЛЕРА

АТЛЯНТІК СИТІ (Н. ДЖ.). — В опінії д-ра Гаролда Р. Сіммермана, голови нюджерської Оптометричної Ассоціяції, Німеччина програє цю війну тому, що більшість німців має сині очі. Свої виводи узасаднив згаданий учений таким способом:

„Є науково доказаним фактом, що чим більше забарвника в очах, тим кращий зір в ночі. Якщо противники Гітлера зможуть дорівняти йому в продукції літаків, тоді людський елемент відіграє рішаючу ролю у війні. Бо британці та інші народи, що не мають синіх очей, мають більш забарвника й в наслідок того будуть перевищати німецьких пільотів, які, як всі німці, маючи замало забарвника, не зможуть добре оперувати літаками ніччю."

КРІСЛО ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА В БРИТІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ЛОНДОН. — Серед членів британського парляменту виринула думка, щоб дати Президентові Рузвелтові почесне крісло в британському парляменті та зробити його почесним членом Британської Імперії. Ці почести повинні бути зроблені в дні 4. липня, як спеціяльний жест у звязку зо Святом Незалежности.

СТВОРЕНО КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОРАЛІ

В Ню Йорку створено на днях „Комітет Національної Моралі", ціллю якого є вести психольоґічну війну тут, в Німеччині та нею окупованих країнах. Нововибраний її голова Артур Ю. Ковп зазначив, що комітет буде студіювати психольоґію американського народу у звязку з війною. Він ствердив, що психольоґічний чинник у війні є дуже важний і що німці повели скорше психольоґічну атаку на свої жертви заки випустив на них свою воєнну машину.

СКОРОПАДСЬКИЙ, ПЕТЛЮРА Й ТИМОШЕНКО

Відома американська журналістка пані Дороті Томпсон пише у своїй колюмці в „Ню Йорк Пост" 2. липня ц. р. наступне: „Наці тримають на леді старого гетьмана України, Скоропадського, без сумніву з тою думкою, щоб його ужити як Квіслінга у „визволеній" Україні, якщо їм вдасться окупувати цей багатий шпихлір. Однак Скоропадський вже був раз їхнім Квіслінгом в останній війні; його прогнав другий український націоналіст Петлюра, й Петлюра по черзі, був знищений червоною армією. Тепер, як одна з тих історичних іроній, начальним комапдантом всіх московських військ, є українець Тимошенко".

РОБЛЯТЬ МІСЦЕ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВЯЗНІВ

З Відні повідомляють, що Німеччина згодилася випустити дальших чотири кляси французьких полонених з таборів воєнних бранців. Одною з перших причин більшого звільнюваня бувших французьких вояків є це, що німці роблять місце для тисяч большевицьких полонених, яких, згідно з поданням німецької начальної команди, злапано понад 160,000 на фронті в балтійських державах, Польщі й Україні.

НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ НАЙЗАВЗЯТІШІ БОЇ

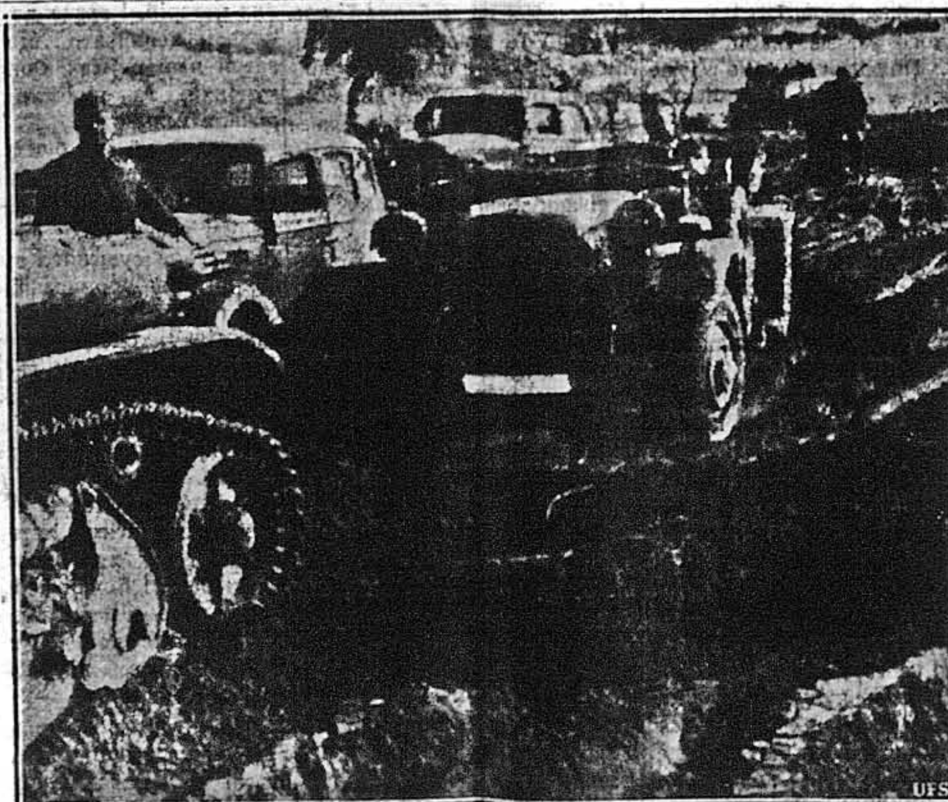
З того, що так довго не було ніяких вістей з галицького поля битви, тепер уже видно, що саме там відбулись найзавзятіші бої. Виявляється далі, що саме від Львова до Луцька, а далі до Мінська, тягнувся довгий ряд наймодерніших укріплень. На тому просторі були теж згромаджені величезні маси советського найдобірнішого війська. З того можна заключати, що Совети вже давно знали, що прийде до советсько-німецької війни. І тому добре приготовились. Очевидно, що й німці добре знали, які є нагромаджені советські сили та в яких місцях. Тепер уже знаємо, чому довкола Львова велись так довгі та завзяті бої, а далі біля Рави Руської, Кристинополя, Володимира Волинського й Луцька, чи під Золочевом, Бродами, Рівним і Дубном. Ось ті всі місця були укріплені й здовж них тягнулись головні советські оборонні лінії. Що з тих міст лишилось, тяжко [illegible]. Та про деякі міста, як от Володимир Волинський, Луцьк, Броди і т. п., подають у звідомленнях, що вони цілковито зруйновані. В однім з комунікатів кажеться, що теж і Львів мав потерпіти дуже сильно. Не зважаючи на ті комунікати, в яких кажеться, чи і яке місто в Західній Україні потерпіло, так є, що весь цей край був і є далі тереном, на якому відбуваються бої, які зачисляють до найбільших в історії. Вже з того одного можна догадатись, в якому страшному знищенню знаходиться тепер Західня Україна. Те знищення не мине, очевидно, теж і Східньої України, бо німецькі наступи звернені з одного боку через Львів, Броди, Дубно на Київ, а з другого боку, з Румунії на Одесу і полудне України.

БОРОТЬБА НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ

Війна Німеччини з СССР втягає в війну і підбігунову полосу. Наразі іде боротьба за важну для Советів пристань Мурманськ, що має пряме получення з Ленінґрадом. Борються там советські частини проти німецьких і фінських. Німці проголосили, що Мурманськ є вже в їхніх руках, а Совети це заперечують. Та з цею справою є мабуть те саме, що з Мінськом. Себто, раз пристань є в руках советських частин, а другим разом у німецьких.

НОВА ПОЛЬСЬКО-СОВЄТСЬКА ПРИЯЗНЬ?

ЛОНДОН. — Ген. Владислав Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанні, заявив, що напад Німеччини на Советську Росію є „доброю нагодою" й що поляки можуть сподіватися, що москалі відновлять нормальні відносини з поляками, що були перед війною. „Зворот забраних територій буде тільки природним та справедливим явищем", закінчив Сікорскі.

ЧИ МОЖЛИВИЙ „БЛІЦКРІҐ" НА ПОЛЬСЬКИХ ДОРОГАХ? — Німецька світлина, переслана з Берліну, показує, в якому стані находяться дороги там, де Німеччина думає воювати механізованими відділами. Світлина представляє відділ змеханізованого війська, що застряг в якомкусь неназваному місті. Важко сказати, чи це „польська дорога" чи „советська".

СОВЄТИ ДЯКУЮТЬ АМЕРИЦІ Й ЗАПОВІДАЮТЬ ПЕРЕМОГУ

МОСКВА. — Совети зложили Злученим Державам офіційну подяку за американське становище в советсько-німецькім воєннім конфлікті. Речником цеї подяки був С. А. Лозовський, заступник народнього комісаря заграничних справ. Він підкреслив, що „Гітлер ніколи не виграє цеї війни". Далі заявив, що Росія може легко й без шкоди виставити нову армію з 10 міліонів людей.

ЦІЛА РОСІЯ ЗАДОВОЛЕНА.

Лозовський подає далі, що цілий край є дуже вдоволений зо заяв президента Рузвелта, секретаря маринарки Накса і підсекретара стейту Велеса. І зазначив, щоб не глядіти на війну з того боку, що німці заняли те чи друге місто, бо це є звичайна річ у війні. Совети, казав він, відступають, щоб заховати силу цілости армії, бо це є найважніше, та щоб таким відступом ослабити, а не скріплювати німецькі сили. „Гітлер може виграти і сотню битв, та він ніколи не виграє війни; це ми ґарантуємо" — заявив Лозовський. При самому кінці своєї заяви згадав ще Лозовський за „фабрику брехонь", себто за те, що розпускаються вісти, будьтоби советський уряд уже покинув Москву та перенісся аж на Ураль.

ГІТЛЄР БУДЕ ЗНИЩЕНИЙ, ЗАПОВІДАЄ СТАЛІН.

ЛОНДОН. — В Британії слухали радіової промови, в якій цитували слова Сталіна, в яких він висказався про німецький напад в такий спосіб, що признав, що не зважаючи на геройську поставу советської армії та на величезні шкоди, завдані ворогови, отсей ворог таки має успіхи, бо заняв Литву, частину Латвії й частини Західньої Білорусі й Західньої України. Та проте, казав далі Сталін, німецькі армії будуть розгромлені в такий самий спосіб, як були знищені ворожі війська в часах Наполеона, чи кайзера Вільгельма.

ВИПРАВДУЄ ДРУЖБУ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Далі Сталін заявив, що договір про ненапад, заключений з Німеччиною, не був ніякою помилкою. Це був мировий договір з сусідньою державою. „А від заключення такого договору не можна було відмовитись навіть з такими потворами як Гітлер і Рібентроп", казав Сталін. Далі мав він казати ще й те, що „советська справа є справедлива, та що тому ворог мусить бути переможений". Теж казав про негайну потребу переорґанізування промислу і цілого державного апарату в такий спосіб, щоб все ішло для потреб війни і знищення ворога. Заповів окремо боротьбу з саботажниками, шпигами і тими, що ширять переполох. „Це війна за батьківщину", казав Сталін, „це війна советських народів проти німецьких фашистських сил, це війна за визволення усіх народів, поневолених Німеччиною".

„ІСТОРИЧНЕ РОЗГРОМЛЕННЯ" КАЖУТЬ НІМЦІ.

БЕРЛІН. — С. Брукс Пітерс, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", пише за німецькими звідомленнями і націстівською пресою „про постійні німецькі успіхи" у війні Німеччини з СССР. Він цитує звідомлення начальної німецької команди, в яких кажеться, що в советській армії вже є „цілковитий хаос", що є більше ранених і вбитих советських вояків ніж полонених, при чому зазначується, що є вже до 160,000 полонених. Далі пишеться про таке велике розгромлення советської армії, про яке не знає історія. Під Мінськом мало згинути більше російських вояків ніж під Таненберґом в часі минулої війни. Так пишуть німецькі газети, а згаданий кореспондент це передає.

БРИТІЙЦІ ПОДИВЛЯЮТЬ СОВЄТСЬКУ ТАКТИКУ.

ЛОНДОН. — Військові знавці зачали набирати надії, що Совети готові здержати німецький наступ, як тільки дістануть більше повзів і літаків. Вони признають, що Совети держаться краще ніж Франція в 1940. році. Далі оголошують, що в советській головній кватирі вже находиться ген. Мейсон МекФарлейн, британський специяліст від повзів і „бліцкріґу", що помагатиме советським офіцирам. Також вибирається до Москви британська місія, зложена з представників летунської промисловости. Також наспіли відомости, що Росія кинула свіжі велитенські сили на балтійський фронт.

РАХУЮТЬСЯ З НІМЕЦЬКОЮ ЗАГРОЗОЮ В АЗІЇ.

ЛОНДОН. — Виходить ніби на таке, що ґен. Вейвеля перенесено до Індії тому, що він є свого роду знавцем Росії, бо був головою британської місії до Москви. А це тепер може придатись, бо рахуються з тим, що німці готові забрати Кавказ й іти на Іран. В такому випадку ґен. Вейвел міг би краще порозумітись з Росією щодо спільної оборони. Та інші стоять таки при тому, що на перенесенню Вейвеля заважили ті, що кажуть, що в Єгипті й Сирії треба „нової й енерґійної людини", бо воєнна акція розвивається там дуже пиняво.

ЗМАГАЮТЬ ДО ПЕРЕМИРЯ.

АНКАРА. — Британська політика змагає в Сирії не так до воєнної перемоги як до того, щоб заключити з французькою владою в Сирії перемиря. Положення цеї влади має бути критичне, бо в краю відчувається брак поживи, що викликує серед населення велике негодовання, як доносять до Анкари, столиці Туреччини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Війна й Російські Маси

Відома американська журналістка Анна О'Гер МекКормик порушила оноді в „Ню Йорк Таймсі" незвичайно важне питання: який вплив буде мати німецький наїзд на народні маси Росії? Вже саме поставлення питання вдаряє в часте вуличне захоплення чисто мілітарними операціями. Воно звертає увагу на загально помічений факт, що кожна просто війна викликала поважні потрясення серед народних мас і ці потрясення потім мали часто дальше йдучі наслідки, як чисто воєнні події.

Звертає увагу пані МекКормик, що на перший погляд ока могло би здаватися, що в Росії не можна сподіватися ніякого народного руху. Передовсім маси були від років відрізані від зовнішнього світа. Не доходили до них ніякі вістки ні наука зо заграниці, хіба такі, яких хотів уряд. Поза кількома техніками й туристами до Росії не приїзджало більше чужинців, ніж приїзджає нині до Тибету, котрого черці забили народові світ дошками.

Та тепер у цей величезний російський, як пані МекКормик каже, монастир вломлюється німецька армія. Ця армія буде поводитися так безпощадно, як поводиться російський уряд. Пані МекКормик допускає, що й цим разом російська армія піде своїми старими звичаями нищити край при своїм відступі. Того роду події можуть розбудити до живого навіть найбільше приспані маси.

Здавалося би, звертає вона увагу, що ославлені сталінські засоби душити всяку опозицію покажуть свої наслідки в в війні тим, що не буде ніякої опозиції. Одначе, каже пані МекКормик, на це не все можна розраховувати, бо демократія дає через зміну уряду можливість відпускати напружені сили; деспотична Росія таких виходів не дає.

Сталінівські чистки щоправда придушили опозицію проти Сталіна, але німецька інвазія може знову зґальванізувати, себто оживити, розбудити до життя, бажання визволення, приспане ізоляцією російських мас від світу та дикарським душенням уської опозиції.

Пані МекКормик видимо не запевняє, що так воно певно станеться. Вона лише припускає такі річи, а тимсамим радить думаючим політикам брати таку можливість під увагу в своїх політичних спекуляціях.

Це могло би декому видатися пронацістичною спекуляцією, та звісно пані МекКормик далеко до прихильности до націстичного уряду. Зрештою припускаючи вибух народних мас проти комуністичного уряду, вона так само не виключає подібного вибуху проти націстичного уряду з боку німецьких народних мас. Вона припускає, що мілітарна стратеґія може робити одно, а поза її плечима глибоко в народі нуртуючі течії поведуть народи й держави в зовсім іншому напрямі.

Падеревскі й Українці

Польський музик світової слави, Ґнат Падеревскі, що помер в Ню Йорку минулого понеділка в 81. році життя, є людиною, що заважила багато на славі й траґедії польського народу і Польщі, а також і на судьбі українців в Европі. Падеревскі добре відомий теж і американським українцям, особливо з часів його політичної активности за часів президента Вудрова Вилсона, в першій світовій війні. Як знаємо, славний піяніст вмів дуже зручно використовувати для польської справи ті симпатії, якими він тішився серед культурних людей, а зокрема серед американців, як великий мистець. Очевидно, що це булоб великим „плюсом" для Падеревського, якби він був міг як мистець піднестись вище того вузького польського шовінізму, яким жив і дихав другий польський мистець (слова) — Генрик Сєнкевич. А так склалось, що ті обидва польські світочі були разом і великими польськими шовіністами. І тому, як з одного боку памагали славі Польщі й польського народу, то з другого боку приготовляли своєю діяльністю тому самому народови нову катастрофу. Бо обидва були у відношенню до не-польських народів, сусідів польського народу, крайно нетолерантними, несправедливими і некультурними. Про це перконались американські українці, коли іде мова про Падеревского, ще в часі першої світової війни, коли то він ставився неґативно до домагань українців, змагаючи до відбудови давньої шляхетської Польщі на українських землях, покликуючись при тому теж на американські засади, що заповідали кожному народови право самовизначення і визнавали відбудову Польщі тільки в тих границях, де поляки становлять більшість.

Походив з України.

Для характеристики Падеревского зазначимо, що він походив з української землі, з Поділля. Там під українським небом розвивались його мистецькі почування. Там почула його душа перший раз чар тої пісні, що виходила з уст жиючого там українського народу.

Він родився в українському селі, де не було Польщі. Ніколи не було там „Конґресівки", про яку тепер дехто згадує, щоб тим вказати, що Падеревскі походить з Польщі. Та замітне те, що сам Падеревскі у своїх спогадах, в яких згадує за ріжні місцевости світа, за численні обіди і стрічі, ні словечком не згадав, що він походить з української землі. Навпаки так про це згадує, щоб ніякому чужинцеви, чи полякови і на голову не могло прийти, що він поляк з України. Ось та маленька подія є дуже характеристична для особи Падеревського. Бо як великого мистця, знаменитого піяніста — цінимо і ми його високо. Але як людину, поляк з України, є Падеревскі для нас нічим іншим, а одним з тих численних польських шовіністів, що пересякнуті духом давної шляхетчини, ненавистю до тих народів, що мали то нещастя бути підбитими Польщею, а які ось такі Падеревскі хотілиб далі держати в неволі й підданстві, використовуючи для цеї цїли всі засоби, почавши від грубого насильства, як армій Галера, наїздів Желіговського, а скінчивши на хитрому використуванню демократій і демократичних ідей для не-демократичних цілей.

З нагоди смерти Падеревского хочемо пригадати діяльність Падеревского з тих часів, коли він, як перший премієр віддодженої Польщі, забирав голос в українській справі на Мировій Конференції в Парижі.

* * *

В квітні 1919. року польська та українська мирові делеґації зводили напружені дипльоматичні бої на спеціяльних засіданнях Мирової Конференції в Парижі. Польщу представляли Падеревскі та Авґуст Залєскі, а Україну В. Сидоренко та д-р В. Панейко. Факт, що Падеревскі тішився світовою славою як незрівнаний мистець - піяніст, уліпшував значно становище польської делеґації, а [illegible] погіршував становище невідомих у широкому світі членів української дипльоматичної місії в Парижі. Та цього було Падеревскому замало. Він, разом зо Залєским, ревно змагали до цього, щоб українську делеґацію очернити в очах Аліянтів та представити її як большевицьку. А коли це не дуже переконувало, тоді польські делеґати взялися за другий „арґумент", а саме, за те, що українці — це „німецька інтриґа".

Річ ясна, що Падеревскому ходило про це, щоб цілу Східну Галичину, де тоді шаліла польсько - українська війна, прилучити до Польщі. В цих своїх політичних комбінаціях Падеревскі та Залєскі знайшли щиру та всебічну підтримку з боку „старого тиґра" Клеманса, який знову думав тільки про те, щоб якслід викінчити французько - німецькі порахунки. Тому саме він уступав у всьому, чого тільки жадали польські делеґати. Живучий ще Ллойд Джордж та деякі члени американської та британської мирових делеґацій, дуже гостро противилися польським домаганням, вважаючи, що не слід нищити України, коли вона ставить такий опір большевицькій Росії. Та Падеревскі таки виграв. І коли Аліянти поставили певні застереження щодо вжитку армії ґен. Галера, яку зорґанізовано було при помочі Аліянтів у Франції, Падеревскі постарався так представити цю справу, що ніхто йому не спротивився.

Українці знали, про що йшло полякам. Тому безнастанно доказували Найвищій Раді Аліянтів, що поляки нарушують 14. точок Вилсона, нехтуючи правом сомовизначення у відношенні до українців.

Ці побоювання українців скріпилися, коли ґен. Галер, по свойому прибутті в Польщу, 16-го квітня 1919. р., заявив, що він „мечем і вогнем викроїть Польщу від балтійського до Чорного моря".

Уряд ЗУНР повідомив тоді Аліянтів, що поляки на жадному фронті не воюють з большевиками, а тільки з леґально-установленою українською державою. Тоді Ллойд Джордж підготовив окремі наради українських та польських делеґатів. Та українці вправді явилися на означений час, але поляки не прийшли.

Ґен. Блис, член американської військової місії в Парижі, намагався за всяку ціну довести до завішення зброї на польсько -українському фронті. Падеревскі та Панейко згодилися повідомити свої уряди про бажання Аліянтів. Д-р Панейко навіть показав текст телеґрами, яку він був вислав до Станиславова, тодішньої столиці ЗУНР. Український уряд, вірячи в щире намагання Аліянтів погодити українців та поляків, радо приняв пропозиції ґен. Блиса. Та не так повівся польський уряд, який навіть не відповів на пропозиції аліянтського ґенерала. (Одинацять літ пізніше, Станіслав Ґрабскі написав 16-го червня 1930. в „Курієрі Львовскім", що він „сховав цю телеґраму та не показав польському урядови". — Цитуємо це зі статті Іллі Борщака „Україна на Мировій Конференції)" в „Ле Монд Сляв" Париж, серпень, 1937., стор. 224).

Дня 26-го квітня 1919. р. зібралася міжаліянтська рада. яка мала узнати, чи армія Галера боролася проти українців під Львовом. Полк. Куш, член британської військової місії та полк. Ембик, американець гостро скритикували Падеревського за недодержання даної обіцянки в імені польського уряду.

Дня 29-го квітня 1919. р. Падеревскі та Дмовскі представили фальшивий звіт Аліянтам, кажучи, що „большевицькі банди оперують в Східній Галичині, крім реґулярної української армії під командою ґен. Павленка та німецьких старшин". Вони зажадали спільної границі Польщі з Румунією. (Подібне домагання полк. Бека мати спільну границю з Мадярщиною в 1938—1939 рр.!).

В наслідок тих польських фальшів ґен. Бота та ґен. Лє Ронд зажадали вияснення від голови української делеґації, В. Сидоренка. Він вияснив, що в українській армії нема німецьких старшин, але є дещо старшин б. австро-угорської армії, які можуть бути легко заступлені аліянтськими старшинами.

Та заява Падеревского, що в Сх. Галичині є „большевицькі банди", таки переважила. Аліянти залишили дальші доходження, а ґен. Галер почав 2. травня 1919. офензиву проти української армії.

Фош перестерігає Аліянтів в справі України.

Того самого дня (2-го травня) маршал Фош вислав Найвищій Раді Аліянтів телеґраму такого змісту:

„Ґенерал Дюпонт, голова французької військової місії в Берліні, передає мені протест українського посла в Берліні проти офензиви армії ґен. Галера на Львів. Український міністер настоює, що Протокол з 4-го квітня, 1919, гостро означує ролю цеї армії, а іменно задержати порядок в Польщі. Він побоюється,. що через це польсько - українські переговори про перемиря можуть зірватися, а [illegible] польської армії проти української території змусять Українську Армію відтягнути сили під Львів, внаслідок чого зменшиться її опір проти большевиків під Києвом. Передаючи цей звіт Найвищій Раді, я домагаюся інтервенції.

Фош"..

Але й це не помогло. 21-го травня 1919. р. українська мирова делеґація вислала розпучливу телеґраму до Найвищої Ради Аліянтів такого змісту:

„Чи держави Антанти хочуть помогти в здержанні польської офензиви? Чи є вони цілком байдужні відносно українського народу, який вичерпує всі свої сили проти ворога та проти анархії, яка загрожує Україні з усіх боків".

Перед виїздом з Парижа, українська делеґація була запрошена до президента Вилсона для передискутовання української проблєми. Ллойд Джордж також обороняв Україну, яка, в його опінії, представляла тоді найбільшу проти-большевицьку силу.

Д-р В. Панейко вислав до Клеманса телеґраму, в якій висловлював свій сумнів щодо доцільности творення „великої" та „історичної" Польщі. Ось його слова:

„Вчера вечером я мав нагоду висловити свої сумніви, чи велика Польща буде в силі опиратися німецькій загрозі. Така Польща не буде мати життєвої сили та не виправдає тих надій, які покладаються тепер на неї. Навпаки, Польща на своїх етноґрафічних землях виповнить цю місію та буде мати цю моральну силу, яка є потрібна для опору проти німецької загрози".

Не треба й додавати, що будівничими ось цеї „великої" Польщі, проти якої був Ллойд Джордж, а навіть сам Вилсон, був саме — Падеревскі.

Дня 27-го травня 1919, аліянти ще раз вислали довгу ноту до польського уряду, в якій загрозили евентуальним відтягненням всіх тих ґарантій та помочі, дані молодій польській державі, як ця не запестане вести війни з українцями. Та на погрозі й остало.

Отже Падеревскі є у великій мірі відповідальний за вислід нарад над українсько-польським спором на Мировій Конференції в Парижі. А тепер, по упливі понад двох десяток літ, показалося, як погубною була тоді політика тодішніх польських державних мужів та дипльматів, серед яких Падеревскі відгравав чи не найбільшу ролю, маючи всюди великі особисті впливи.

ЕВГЕН ЛЯТИМОР,
американський письменник, що став спеціяльним дорадником китайського уряду в політичних справах.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)
Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(23)

Місцеві ремісники виставили свої вироби. На шнурах рядом висіли чоботи, червоні, жовті, зелені, яких хто забажав, — і прості мужицькі, і вояцькі з закладеними халявами, й жіноцькі з високими закаблуками. Селяни оглядали їх, торгувалися, на місці перемінювали. Здалека йшов сопух від кожухів, що лежали горами на возах — білі, чорні, руді. Гірські скотарі продавали гуні[26]) власного виробу, білі вовняні килими, сукно, попруги, всякі ткацькі вироби, вовну чисту та крашену.

Боднарі понавозили всяких коновок, бочок, бодень, відер і іншого деревляного начиння. Колісники продавали колеса, ярма й готові вози та сані. Поворозники понарозвішували шнурів, мотуззя всякого, неводи на рибу, тенети[27]) на птицю. Кошикар мав коші, кобілки, решета, сита. Чого душа забажає, все знайде на ярмарку.

Львівські купці пильно оглядали молдавський ярмарок. Цікавило їх те, що люди привозять та якого виробу крам. Мали продавати свій і бажали знати, чи витримають суперництво. Деяких виробів не було цілком. Коваль Гордій з обвязаною головою, підпираючися палицею, поволі пройшовся попри крамниці й переконався, що заліззя було небагато, а й то не найліпшого. Були серпи, коси, ножі, але з крихкого заліза, слабо виконані. Полянський, не дуже значний у Львові воскобійник, аж здивувався, що молдавський віск такий мало чистий, не добре перетоплений; він мав пів воза свого воску, не найкращого, але тут міг ставати на перше місце, — такий золотий і прозорий видавався його віск при молдавськім. Дмитро з Ганусею шукали шапоьальських виробів. Гірські пастухи попривозили пару возів шапок, але який же це був вибір. Шкіри грубі, майже не виправлені, вонючі, ледви-ледви позшивані, — хіба для татар годяться, не для християнина! Місцеві яські шаповали мали ріжнородні шапки, для міщан і для духовенства і для бояр, але знову небагато того всього на торг доставили. Звідалися якісь купці з Волощини, що у Дмитра є два вози шапок, питали за ціну, але це були якісь дрібні крамарі, і наш шапoвал не спішився продавати. Львівські купці не відкривали ще своїх возів, чекали аж ярмарок добре розрухається, — тоді краще відразу все піде.

Тимчасом на майдан зїхалися купці з дальших сторін. Жиди з Ґалацу швидко ставили свої будки; якнебудь збиваючи стовпи та платви, якнебудь прибивали дошки й лати. щоб чим-дуж виставити дешеві ріжнобарвні матерії, хустки, стрічки, всяку дрібницю. Зявилися й чорнобороді вірмени, десь ізпід Царгороду, весело шваркотіли між собою, сварилися, кидалися. один на одного з кулаками і знову балакали спокійно і приязно, ніби ніщо між ними не було. Понавозили килимів, коців, покривал і порозкидали їх без ладу в великому шатрі.

Біля возів Дмитра розбив свій намет якийсь грек. Раз він тільки приїхав був сюди повозом, — старий був, огрядний, — і все залишив на свого челядника. Той, здавалося, не поспішався. Намет ставив він мало не три дні, але виставив найкращий із усіх, високий із вежечкою й хоругвою, зі стінами з грубої червоної матерії, з завісами й серпанковими заслонами.Назверх не виставив нічого, але всі знали, що це крамниця Киріякі, першого купця шовкових матерій. І зараз до намету почали напливати що-найбагатші пані в Ясах, боярині та купчихи, та приїжжі жінки ріжних вельмож.

Не менший рух був у крамницях з бакаліями й вином, де вертілися темнолиці, жартівливі греки. Міхи фіґ і дактилів, гори сушеного винограду, цитрини, помаранчі, кокосові горіхи[28]), кавуни, мельони, відра смажених овочів, скрині з цинамоном, гвоздиками й всякими пахощами, — все це притягало очі, нюх і смак ярмаркового народу. А кілько ріжнородного вина привезено на торг! Алікант, мушкатель, іпсима, лятика, коцифал,[29]) — хто спамятав би всі ці назви! Бочки й бочілки, ріжної форми й вигляду, довгі, короткі, тонкі, пукасті, стоять гарно впорядковані, довгими рядами.

Малі й незначні видаються при чужих скарбах речі привезені з ближчих країн. Якийсь шляхтич привіз кілька возів горівки, у простих білих бочках, позаливаних смолою. Але й на горівку знайдуться охочі. Козаки десь з Лівобережжя приїхали по сіль, а привезли простий тютюн у папушах. Що такий тютюн супроти грецького й сирійського листя! Та, може куплять його бідні верховинці з Карпат, і козакам якийсь гріш перепаде до кишені. Приїхав і білоруський міщанин із полотном, гарним, біленьким. Далеку дорогу зробив, звідкілясь ізпід Минська, але виплатиться йому, бо такого тонкого виробу в цілій Молдаві не знайти. І цигани наїхали, розклалися таборами, видзвонюють на ковалах, носяться з мідяними казанами — і їм заробіток потрібний.

Тоді вже і львовяни повідкривали одного дня свої вози...

Агент.

Львівський крам зробив своє враження. Ярмарковий народ зібрався юрбою, оглядав виставлені речі, питав за ціни, торгувався, брався дещо купувати. Немала це праця для продавців. Треба на всі боки обернутися, кожному дати вияснення, до кожного прихильно заговорити, до купівлі заохочувати — мука тай годі. Наші ремісники вже звикли до своїх виробів продавати по крамницях, уже першого дня ввечір валилися з ніг.

— Що за народ страшний! — жалувався Романович; — кожний до воза преться, кожний з руками лізе, все мацяє, все перевертає, крий Господи!

— Найгірше пильнувати та сторожити, щоб який злодюжка не закрався та чого не схопив, — казав Буневський.

— А мені таки вкрали один пояс, — обізвався Стефанович, — гарні мені купці!

— Це нічого, але найбільше навкучить усе чемним бути, все прихильно говорити, все приємно усміхатися. Тьху на все це! — лютився Полянський.

Не дже раділи наші купці з першого дня торгу. Натомилися добре, та продали мало й то не дуже по високій ціні.

— Хто знає, чи варто було їхати до Яс, така дорога, такі кошти, і що з того?!

(Дальше буде).

26) Гуня — верхній сукняний одяг, рід сукмани чи сіряка.

27) Тенета — сітка на птицю, як невід — сітка на велику рибу.

28) Кокосові горіхи — овоч кокосової пальми, що росте в середущій Америці, буває й завбільшки людської голови, має тверду покриву, всередині — круглий „горіх" із товстим їстивним зерном.

29) Все це назви різних родів вина.

НА РІЖНІ ТЕМИ

КОЛІЯ В РІЖНИХ ЛЮДЕЙ

Над донесенням про зірвання залізничого получення між Литвою й Ленінградом „Ню Йорк Таймс" подав наголовок: „Перерізано ленінградську артерію".

Під артерією розуміється звісно кровоносне начиння, яким іде свіжа кров.

Сказати про залізницю, що це є немовби живчик, може людина, що думає про те, що возиться залізницею. Селянин, на вид залізниці про такі річи звичайно не думає. Його може скорше цікавить питання, що за сила тягне вози.

ВІЙНА БЕЗ ЛІНІЇ И ФРОНТУ

Військові знавці в Берліні підчеркують з натиском, що в нинішню війну не розумно говорити про „лінії".

Мовляв, „ліній" у такому розумінні, в якому вони існували в першу світову війну, в нинішній нема.

Модерна війна це не війна позицій, а війна руху. В такій війні не можна теж говорити про фронт.

ПІДОГРІЛИ ПШЕНИЦЮ?

У комунікатах російського уряду написано, що колхозькі селяни своєю працею й самопосвятою помагають червоній армії здушити фашистівські горди на полі, збираючи жнива й виповняючи свої обовязки супроти держави перед означеним часом.

Що автомобіль можна викінчити перед означеним часом, що коня можна підкути перед означеним часом, це ясно. Але як зібрати перед означеним часом пшеницю, жито, овес?

Здається, що це відай писав хтось з тих знавців рільництва, що прийшовши на село й почувши рик корови, питається: „А [illegible] він трубить?"

АРМІЯ И ГОРДА

Читач певно помітив уже, що в комунікаті советського уряду пишеться про російських вояків як червону армію, а про німецьких як фашистівські горди.

Це давний вояцький звичай. Пригадуємо собі, як колись і поляки й москалі говорили про українські війська як про банди.

НОВА УМОВИНА ВІЙНИ

Чарлс Линдберг найшов новий закид проти вмішування Злучених Держав у війну: „Судячи Европу по її минулому, то ми, приступивши до війни, навіть не може бути певними, чи ми будемо мати за спільника Росію чи Німеччину, як будемо її кінчити".

Це вже справді наймодерніша вимога війни: не починати її так довго, поки не можна бути певним, з ким будеться кінчити.

Це вже нагадує голядську поговірку: чоловік ніколи не є досить осторожний у виборі своїх родичів.

ДЕ ЛЕЖИТЬ ЛЬВІВ?

Телеграфує з Москви „Асошіейтид Прес", що советський комунікат доносить, що російські війська евакували „Львів, у Польщі".

Отже ще недавно Львів це була визволена Західня Україна, а тепер це вже Польща. Цікаво, чому. Невжеж у Західній Україні українців не стало?

ПРИЗНАЛИ

Словаччина, Румунія й Мадярщина визнали ці кукли, що їх наставив японський уряд у Нанкінгу, за правний уряд Китаю.

Думали видно, що як вони визнають урядом кукли мікада, то ніхто не добачить, що вони кукли Гітлера.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Союзовець Доктором Медицини.

Хочемо прилюдно поґратулювати п. Тарасови Г. Рибачкови за осягнення ступня доктора медицини в Темпел Університеті в Філядельфії. Д-р Тарас Г. Рибачок є старим союзовцем, бо належить до У. Н. Союзу відколи вродився. Він є членом двох відділів у Філядельфії, відділу 45, тов. Любов, як теж відділу 422, тов. Карпатська Україна. Відділ тов. Карпатська Україна він помагав орґанізувати і є в нім предсідателем від початку його заснування.

Попри членство в У. Н. Союзі д-р Рибачок за студентських часів належав до ріжних наших молодечих орґанізацій в Філядельфії. Він, між іншим, був якийсь час предсідателем клюбу танцюристів.

Українською мовою говорить він поправно, бо не лише, що вчився української мови, але є сином свідомих українців, гром. Григорія і Теклі Рибачок, що вміли настояти, щоб син Тарас вивчив теж і мову українську.

Д-р Тарас Г. Рибачок.

Родичі д-ра Рибачка походять зо села Терпилівки, збаразького повіту, в Західній Україні. Тарас є наймолодшим сином, якого посилали до школи: Найстарший син, п. Онуфрій Рибачок, є професором університету в Філядельфії, а донька Антося є дружиною гром. Теодора Свистуна, що покінчив правничі студії на тім самім університеті, що Тарас і Онофрій. Мало є між нами таких родичів, щоб всю свою працю і заробітки віддали на науку для дітей, як це зробили горм. Григорій і Текля Рибачки. Наш відділ гордиться тим, що в Філядельфії є така примірна українська родина, яка не лише що ціла належить до У. Н. Союзу, але ще й виховала своїй дітей на українських професіоналістів.

Минувшої осені д-р Рибачок одружився з панною Марійкою, донькою свідомих українців, гром. Ілії і Роз. Кісь. Вона є здібною пяністкою і все помагає своїм акомпаніяментом на піяні хорам, співакам і співачкам підчас виступів на ріжних концертах. Родичі пані Марії Рибачок походять з повітів брідського і самбірського. Також їх ціла родина є членами У. Н. Союзу від часу, як тільки поприїздили до Америки, а п. Кісь від довших літ є менаджером в Клюбі тов. Українсько-Американських Горожан.

Цього тижня д-р Рибачок переніеся до Вілмінгтону, Дел., де буде практикувати цілий рік в Делевар Шпиталі. Там він певно запізнається з українською громадою, яка там досить численна.

Разом з осягненням ступня доктора медицини, д-р Рибачок також отримав ступень поручника при медичнм корпусі в американській армії. По скінченню практики в шпиталі піде на військову службу. Тому, що практика і військова служба забере поверх два роки, годі говорити про те, де д-р Рибачок відкриє свою медичну практику, але ми споdіємося, що усе буде в Філядельфії, бо булаб шкода, щоб такий здібний громадянин покидав нашу громаду, в якій виріс і з якої вийшов.

Та наразі бажаємо д-рови Рибачкови і його подрузі якнайкращого успіху в житті і якнайскоршого відкриття медичної практики в Філядельфії

Союзовець з тов. Карпатська Україна.

ДЛЯ ЗАГАЛЬНОЇ СПРАВИ.—Понад 1.400 робітників у фльотній базі Аламеда в Каліфорнії пожертвували пів дня праці, себто заплату за цю працю, на розривковий фонд „Обєднаної Орґанізації Служби („Юнайтид Сервіс Орґанізейшен"). Ці жертви винесли $14,000.

ВОЛОД. ДОРОШЕНКО.

ДО ІСТОРІЇ ВЗАЄМИН НАДДНІПРЯНЩИНИ З НАДДНІСТРЯНЩИНОЮ

В своїй роботі на галицькому ґрунті мав Куліш на оці якнайтісніше зближення Галичини з Україною, намагаючися відвести галичан від москвофільства та парафіянщини. В одному свойому посланії до галичан ось-як висловив він свої думки про взаємини російської й австрійської України на полі літературному: „Коли ви стоїте, — каже він до галичан, — за свої особини, то цим виявляете вузькість своеї тенденції. Ми хочемо, щоб нас читала не одна Україна, а також і Галичина, чого й доказуємо не одним Шевченком; а ви бажаете писати для своеї Галичини. Наш народ, яко нива неписьменного слова — від Есмані по Карпати, а ваш тільки від границі по Карпати. Читати нас у Галичині будуть і мусять, хоч би ми не приняли нічогісінько з вашого смаку, а вас тільки тоді читатимуть на Україні, коли ви приймете смак український, піднявшись вище Головаччини, Дідиччини і всієї нової галичанщини... Ваша словесність буде наслідком самої бібліографії поти, поки Галичина не зіллється духом своїм з Україною в єдине тіло"...

Крім Куліша брали участь у „Правді" Кониський, Нечуй-Левицький, що почав тут свою літературну діяльність, М. Старицький, М. Драгоманів та інші наддніпрянці.

У 70-тих рр. взаємини Наддніпрянщини з Галичиною ще більше затіснюються — й літературні й особисті. Число кореспондентів, що листуються з галичанами, головно з В. Навроцьким та М. Бучинським значно зростає у порівнянні з попередніми роками. В. Антонович, А. Гладкий, М. Драгоманів, П. Житецький, М. Жученко, А. Ионин, О. Кістяківський, Ол. Кониський, О. і П. Косачі, П. Куліш, Є. Милорадовичка, І. Нечуй-Левицький, С. Подолинський, О. Русов, Ів. Рудченко, М. Старицький — ось імена визначніших наддніпрянців, що стоять не лиш у листовних, але й особистих зносинах із галицькими діячами.

Російські українці, не бачучи змоги вільного розвитку рідного слова в межах Росії, задумують перенести літературну діяльність поза межі досягнення царських жандармів і спиняються на конституційній Австрії. За почином О. Кониського й Д. Пильчикова рішають заснувати у Львові окреме товариство, що дбалоб про розвиток української літератури, та обговорюють з визначними галицькими діячами статут такого товариства, яке називають Тозариством імени Шевченка на честь великого кобзаря, що так високо підніс українське слово. З кінцем 1873. р. австрійська влада затвердила статут і Товариство ввійшло в життя.

За зібрані на Україні гроші (більшу суму дала Єлизавета Милорадовичева) закуплено для Товариства друкарню, щоб могло воно без клопоту виконувати призначену йому ціль. Це Товариство існує й досі, вже під іменем Наукового. Відіграло воно величезну ролю у розвитку української науки.

А коли, в 1876. р., в наслідку заборони українського слова в Росії, київська громада вислала за кордон М. Драгоманова, щоб заступав там перед західньо - европейським культурним світом українську справу, стає він на яких двацять літ справжнім посередником між Галичиною й Наддніпрянщиною та заступником галицьких інтересів перед російською Україною. Драгоманів започатковує також соціяльно-політичну акцію. на галицькому ґрунті, намагається звернути увагу молоді на положення широкої народньої маси та закликаючи працювати передовсім для піднесення освіти, культури й добробуту українського робочого народу по містах і селах. Рівночасно напоминав він молодь працювати над собою, над власною освітою, вивчати европейські мови та знайомитися з европейськими порядками. Задля цього Драгоманів поширив по цілій австро-угорській Україні силу - силенну книг, наукових, літературних і публіцистичних. Особливо багато книг дістала від нього віденська „Січ", що вела в тім часі перед серед галицько-української молоді. Діяльність Драгоманова і його гуртка (С. Подолинський, Хв. Вовк) викликала живий відгук у Галичині й розворушила та оживила галицьке життя. Головно завдяки Драгоманову відійшли від москвофільства ідейніші одиниці зпоміж молоді, як от М. Павлик, Іа. Франко й інші, що згодом, на переломі 80 і 90 рр. заснували першу в Галичині політичну партію, названу радикальною, бо хотіла радикальної, себто корінної зміни суспільно-політичного ладу.

Крім Драгоманова пробували впливати на політику галицьких українців тільки Куліш, на початку 80 рр., та О. Кониський і В. Антонович у 90-тих роках, намагаючися помирити в Галичині українців із поляками з уваги на спільного ворога москаля. Спроба Кулішева повстала в результаті його розчарування в можливості розвитку української літератури в Росії, спричиненого варварським указом 1876. р., що накладав кайдани на українське слово. Куліш рішив покинути Росію, прийняти австрійське підданство й працювати в Галичині над зближенням обох тамошніх народностей. Подиктована щирими й благородними замірами ця спроба не повелася і гарячий та нестримний Куліш так само швидко розчарувався в ній, як був захопився. Покинув Галичину й проживав відтоді аж до смерти відлюдком у своїм хуторі на Чернигівщині.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ФАКС ЧЕЙЗ, ПА.

Закінчення шкільного року в Українській Дівочій Академії.

Дня 15. червня пополудні відбулося врочисте закінчення шкільного року в прекрасній салі Української Дівочої Академії у Факс Чейз, Па.

Абітуріенток згаданої Академії було сім. Преосв. еп. К. Богачевський доручив дипльоми абітуріентці сестрі Венедикті і паннам Олі Гардиш, Софії Готрі, Олі Довбуш, Степанії Коваль, Евгенії Сорока й Лені Сушко.

Прощальну промову виголосила абітуріентка Оля Довбуш, якою дякувала Преосвященним, еп. К. Богачевському й еп. І. Бучкові за їхнє щире відношення до Академії, їхню моральну піддержку та за звеличання свята своєю приявністю. Дякувала Сестрам Василіянкам, що подбали про школу для української молоді й за їхній труд.

Перед розданням дипльомів еп. Богачевський виголосив промову, в котрій звернув увагу молоді на те, що віра й любов до всього, що рідне, є найбільшим ідеалом в житті чоловіка. Ексцеленція жалував, що учениці Академії, покидаючи цю школу, покидають не тільки мури цього школи, але взагалі українську рідну школу. При тому епископ висказав надію, що український загал зрозуміє потребу свого каледжа.

На свято прибуло значне число священства як теж світських людей, що прибули з далеких міст. Також надіслано Зарядови Школи багато привітних телеґрам.

В програму, за яку ученицям належиться признання, входили спів, орхестра, соля, деклямації та коротка англійська й українська вистава.

ЗАПИТИ І ВІДПОВІДИ В СПРАВІ БОНДІВ

П.—Що за причина, аби купувати бонди?

В.—Щоб вдержати Америку вільною. В той спосіб громадянин виявляє довіря і гордість до своєї батьківщини. Також перестерігає чужих диктаторів, що Злучені Держави Америки є найсильніші на цілім світі.

П.—Але, коли я не маю подостатком грошей, щоби купити оборонний бонд, то що мені лишається зробити?

В.—Купіть оборонну почтову марку, яку можна дістати майже всюди. Ваш почтовий уряд банк, департаментова крамниця, чи аптека, їх має, або може дістати їх для Вас, в ціні почавши від 10 центів вгору. Заощадіть досить марок, а опісля виміняєте їх за оборонний бонд.

ЗАВВАГА: Щоб купити державні оборонні бонди і марки, треба удатись до найближчого почтового уряду, або банку; також можна написати по інформації до скарбника Злучених Держав Америки, Вашингтон Д. С.

РИМ ПРО НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ МОСКАЛЯМИ, АНГЛІЙЦЯМИ Й АМЕРИКАНЦЯМИ

РИМ. — Ґазета „Іль Мессаджеро" доносить з Анкари, що між большевицьким ґенеральним штабом, а британською військовою місією та американським аташе, зайшло важне непорозуміння. Англійці та американці хочуть давати лиш стратеґічні поради большевикам, а вони домагаються негайно військової допомоги від Анґлії та Америки.

Згадана газета пише, що американський аташе відмовився рекомендувати Вашинґтон, щоб Америка давала поміч Росії зогляду на ці труднощі, які має Америка в доставлюванні помочі Англії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

МАДЯРИ В ГАЛИЧИНІ

БЕРЛІН. — З німецьких звідомлень виходить, що на советсько-німецькому фронті в Галичині є вже мадярські війська, які готові там остати.

Дротяні сітки в вікнах повинні бути натерті льняним олієм (линсід ойл), щоби не ржавіли.

РОДИННА ПОДЯКА
З ЕЛИЗАБЕТ, НЮ ДЖЕРЗІ.

Субота, 7. червня 1941. рок була найщасливішим днем у нашому житті, бо наші діти, рідні, приятелі й знайомі зробили нам дуже милу несподіванку, справляючи нам ювилей нашого 35-літнього подружого співжиття.

Забаву справлено нам у великій салі Українського Народного Дому в Елизабеті. Нас запрошено нібито на забаву в честь односельчан Дегови й Псар. Якеж було наше здивовання, коли, ввійшовши на салю, ми застали там не лише людей з Дегови й Псар, але всіх наших приятелів, разом осіб коло двісті, усіх за столом, а зараз на порозі привитали нас хлібом і сіллю й окликами на честь нашого 35-літнього подружа. Наш голос завмер в горлі, і нині ми ще не можемо описати тої радости й веселости, яку ми відчули побачивши, що не тільки наші діти, але стільки людей з такою щирістю тішиться з нашого щастя й радости.

Тому ми почуваємося до щирого й милого обовязку зложити отцею дорогою якнайщирішу подяку всім тим, що дали почин і причинилися чимнебудь до відсвяткования нашого родинного свята.

Насамперед дякуємо нашим любим діточкам: синові Григорієві й його дружині Анні Кардаш, синові Володимирові й його дружині Анні Кардаш, синові Петрові Кардаш, донечці Марії, зятеві Михайлові Крайц; Анні Сташко, Катерині Кобрин, Дорці Могила, Явдокії Ґалінович, пані Маґдеч, Анні Крайц, пані Татяні Кобрин, пані Теклі й Катрусі Костишин, пані Анастазії й Катрусі Оґар, пані Меґло, пані Парані Чечель, пані Анні Атаманчук, пану Андрієві Крайц, пані Марії Сурма. Дякуємо всім за прекрасний букет зроблений зо самих паперових долярів, що міг би послужити подарунком хочби кому.

Дякуємо всім приятелям і всім приявним гостям. Дякуємо всім що не пожалували часу ні труду й прибули зробити нам милу несподіванку і разом з нами відсвяткувати наше родинне свято.

Всім Вам, що були приявні на святі, дякуємо з глибини й щирого серця за Вашу память і Ваше щире серце до нас. Най Вам Бог Всевишний стократно заплатить за Ваші желання для нас.

Щиро Вам усім жичливі ювилянти

Василь і Явдокія Кардаш.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(2)

Щедрівки.

Зі змісту, характеру й призначення Щедрівки є панегірично-величальні новорічні поздоровлення і побажання. Вони є начеб додатком до Колядок і уявляють собою невідемлему частину різдвяних співів. Більш ляконічні розміром й бідніші мельодією від колядок, побудовані іноді на первісних інтервалах секунди і терції, вони роблять архаїчне враження ще й через те, що майже не зачеплені християнством. Старо-поганський елемент займає в них головне місце, надає їм дивного характеру фантастичною символікою в побажаннях і пророкуваннях всякого добра на будучий рік, та говорить про їх давнину й незіпсованість. На довгім історичнім шляху деякі з них, як часом і колядки, набрали з князівської доби історичного змісту і часто малюють обстановку княжого двору, його дружину (військо), походи і інші чини (напр. сватання кн. Володимира з грецькою царівною Анною, похід дружинників на Царгород і т. д.). Веселі й радісні, вони є наче продовження, чи копія старо-римських „Вот", тим більш що їм часто товаришує звичай зичливого „посипання зерном", маскування, веселих ігр і т. д.

Поруч з ними нарід утворив суто-християнські щедрівки, де замісць фантастичних та символічних персонажів діють: Христос, Мати Божа, янголи, три святителі, і т. і., але приспів залишається завще поганський: „Ой, Дай-Боже! (Дай-бог, або Даж-бог назва бога Сварога, сонце), або „Щедрий вечір! Добрий вечір!" Щедрівки починають співатися рівно в північ перед Новим Роком і ніколи не змішуються зі співом колядок. В той час, як колядки завше і обовязково співаються хором, щедрівки можуть виконуватись і сольо. Північнеж посипання зерном після виконання щедрівки завше робиться з примовою: „На щастя, на здоровя! Роди Боже жито, пшеницю й усяку пашницю! А нам паляницю (себто — дайте)!"

Веснянки.

Пробудження і запліднення природи оспівано нашим народом в весняних піснях, які звуться „Веснянками", „Гагілками", й „Галями". Ці пісні дійшли до нас з сивої давнини цілком неушкодженими (хоч можливо й змодифікованими) вкупі з своїми хороводами, іграми, інсценіровками й мімуванням, з якими вони завше виконуються і які є фрагментами забутого старого поганського ритуалу. Судячи по змісту всього той ритуал мав на меті викликать плодючі сили природи і був близьким до старо-грецьких елевзійських містерій богині плодороддя Демитри (у германів — Остра), єгипетських містерій Озіріса, малоазійських — Адоніса й Кібели та римських варварських культів Атіса й Великої Матері. Хоч Церква пристосувала до весняних свят Пасхальні Свята Воскресення Христового, але завдяки великій несхожости двох ідей тут не сталось такої християнізації поганства, як у Святі Різдва Христового, хіба що Веснянки й досі проводяться біля церкви, а подекуди навіть на цвинтарі церковнім. Тож і пісні залишились неушкодженими в своїм поганськім змісті і дійшли до нас у всій своїй чистоті, з їх символікою й фантастикою, які утворив анімістичний світогляд. В них діючим є виключно поганський елемент: поруч з людьми діють персонажі природи — фавни і фльори, як галочка, яструб, орел, зайчик, кізлик, перепілка, селезень з одного боку, так з другого боку — вишні-черешні, груша, верба, калина, мак, огірочки, рожа, васильки, фіялочки, трой-зілля, барвінок, трава-мурава і т. д., а також персоніфіковані явища і навіть абстрактні поняття-весняна вода, зелений шум, туман, весна, зима, і сама „Веснянка" — пісня в образі дівчини. Тут повно любовних тем і пророкувань, шлюбного парування між людьми, а все овіяне радістю й світлом. Князівська доба і в цих піснях дала свої наверствовання, як в колядках так і в щедрівках, а з нею разом маємо й інші історичні події й картини. Наприклад знаходимо картину облоги міста королем, (гра „Король"), або інсценіровка посаження на галицький стіл князя Данила (1211 р.), при чому називається навіть імя його батька волинського князя Романа (гра „Воротар"), або пізніша облога Хмельницьким Збаража, в якім зачинився був князь Ярема Вишневецький (1649. р.) і т. п. Треба крім того зазначить, що „Веснянки" співаються виключно дівчатами і при тому унісонно з малими гетерофонічними ухилами в бік поліфонії, що свідчить про їх велику давність та чистоту. Підчас цих співів та дівоцьких ігр парубки утворюють свої окремі ігри, що нагадують давні змагання героїчні.

Купальські пісні.

Ще більшою архаїчністю знаменовані пісні літнього повороту сонця, так звані „Купальські". Разом з піснями „Троїцькими", що мають з ними однаковий характер, вони утворюють цілий цикль, який охоплює період з Пасхи до Зелених Свят. Їх сувора, скупа мельодія монофонічного характеру, темний до зрозуміння зміт, загадковість вислову й таємнича символіка говорять про їх ветху давність. З них видно, що ідея поганських Купалових свят полягала в заключенню шлюбів, в попереднім очищенню водою й вогнем, та зверненням до душ померлих за поміччю в будучім шлюбнім життю. Тож співання цих пісень злучувалось з такими актами, як скакання закоханих пар через вогонь, пускання вінків на воду та ворожіння про будучу долю. Ці свята та символічні акти яскраво описали українські літописці і при тому добавили, що шлюби утворювались через просте поривання дівок („умиканіє жен у води"), а свідчить ще про ті часи, коли біля шлюбу ні життевої норми ні народня фантазія ще не утворили окремого ритуалу. Тож „Купальські" пісні є далеко старші від „Весільних" і їх можна вважать за найстарші між Обрядовими піснями. Християнська Церква, що так старанно поборювала всі прояви поганства, нічого не могла вдіять з цими піснями й звичаями й на них потерпів сам Іван Хреститель, якого память була пристосована до цих свят, бо врешті став Іваном Купайлом. Пісніж з їх обрядом дійшли аж до наших часів чистими, хіба що трохи в затуманеному вигляді.

Обжинкові пісні.

Майже такоюж давністю відмічені й пісні „Обжинкові", які належали колись до ритуалу, звязаного зі жнивами. З того ритуалу до наших днів дійшов тільки звичай робить великий сніп та з піснями урочисто нести його до дому власника ниви, при чому на чолі походу йде дівчина в вінку з колосся. Цей звичай відповідає, а можливо що й стоїть в безпосереднім звязку з грецьким культом богині плодородя Деметри (разом з богом Діонісом), яку за свідоцтвом Геродота (VIII ст. перед Хр.) поважали не тільки чорноморські грецькі кольонії, але й місцеве агрікультурне населення (тодішньої України), що було під культурним впливом цих кольоній.

(Дальше буде).

ПРОГОЛОСИВ „СВЯТУ ВІЙНУ".—Фінський маршал Маннергайм кличе фінів до „святої війни" проти советів.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

УРЯДОВА НАГІНКА НА ШПИГУНІВ.— Група людей, що їх оноді арештував федеральний уряд під закидом шпіонажу на користь Гітлера. Декотрі з них, як наприклад Лілі Барбара Штайн (в горішньому ряді перша з правої сторони) вже призналися до вини.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 347. — Підступна штучка.

Заки Шарп успів вистрілити зо стрільби Тарзеля схопила за дуло і вирвала йому стрільбу з рук.

Тремтячий зо страху, Шарп тепер кинувся навколішки перед дівчиною і почав в неї жебрати пощади.

Тарзеля не мала найменшого поняття, як зоводитись зо стрільбою. Вона з цілою сили вдарила нею об дерево і стрільба випалила.

Вистріл оголомшив на хвилю Тарзелю. А це використав Баском Шарп і почав ззаду підсуватись до неї.